

შეხვედრები

I

- გამარჯვება, მიხი!
- გაგიმარჯოს!
- რასა იქ?
- კარგათა ვარ. შენ?
- მეც. საიდან მოდიხარ?
- სოფლიდან.
- რა ამბავია სოფელში?
- იცვლებიან... ყველაფერი რიგზეა... ერთი დრო არაგის შერჩენია...
- სწორად რომ... ნათქვამია: „დრონი მფიფინი და არა მფიფინი“. მიამბე.
- თავიდან?
- ბოლომდის.
- ჩემებურად, მდამიურად, მოკლედ გეტყვი.
- შენ იცი.
- მაქ უფრო დამიგდე.

II

დავინაბე. არავინა მკითხა, მინდოდა განენა, თუ არა. ჭიასათი ვლოდავდი. ყველაფერს შეგხაროდი. მიხატრეს: „გლეხი ხარო“. დეცაბულდი.

მემა ჩემმა მუშაობას შემიგნია. წაღამს ვგაროვებდი, მაინც ვიხდიდი, მინდევ-მოვლდედი.

შვიდი წლისა შევსრულდი, დედაჩემის მეცადინეობით ჩვენი სოფლის სასწავლებელში მივიღეს.

სამი თვის შემდეგ მასწავლებელი პირველად მომაქცია ყურადღება.

როდესკა „ანა“ და „ანა“ კარგად გამოცხებე—მითხა: —ჰა, ყოჩაღ! აბა, ახლა გაიქეცი შენა და აბაზი მოიტანე, წიგნი უნდა მოგცე.

შევერთი, რადგან მამაჩემი დარიბად მეგულბოდა და გამარჯვების იმედი არა მქონდა. ვაგჩერდი.

—წადი, რაღას უყურებ?—გამიძიორა მასწავლებელმა.—არ ვაგბე, რაკ ვითხარო?

მოვეყურცხლდე.

შინ რომ მივედი, ჩვენი სახლის კარებზე გზირი დამებდა.

- სად არის, ბიჭო, მამაშენი?—მკითხა მკაცრად.
- არ ვიცი,—მივუვტე შეშინებულმა.
- სად დამიძებდა! საკომლო არ ვადაუსხდია...

ამ მუქარის შემდეგ შეიღო კომბალი მხარზე და წავიდა.

III

ცოტა ხანს შემდეგ მამაჩემი მოვიდა. გაჯავრებული იყო. მტყუროდა, გზაში ვეზირი შევხებდროდა.

—მამა, შენი ქორიბე, აბაზი მიშოვნე, წიგნი უნდა მომცენ.—შეხებეწმე გაუბედავად.

—მანათი კო არა, მანათი არ გინდა!—შემომიგნია და ტახტზე ჩამოგდა.—ჩემი დარდიც მეყოფა... აღარ წაეთრო!—გამიმეორა.

დღაჩემი ავად იყო, იწვა. მეც ვებრალბობდი, მამაჩემიცა. ტრემლები მოადგა თვალბებულ. ხმა არ ამოყოლია.

IV

ჯერ ისე დიდა იყო. მპარდნდა. მამაჩემი გამიძივა წინ ბატონის სახლისაკენ. საღმთო ცხვარივით მივდევდი.

მდიდარი მემგმულე, მამიჩემის ნაბატონარი, რომელსაც გარშემო მცხვარებანი ყველანი „ქანოზს“ ეძახდნენ, სოფლის თავში იღვა, სიდაც ის არე-მარე ცალკე სამთავროდ მქონდა და თუმცა „მეღლებური“ ბატონ-ყმობა გადადარდნილი

იყო, „ახლებური“ სუფევდა და ისევე ისეთი უფალი იყო გლეხებისა, როგორც წინად. ყოველთვის მოჰქონდათ და მილიონდენ კარგილები. ხშირი სტუმრობა, ქეთი, დროს გატარება იმის სახლში თითქმის შეუწყვეტელი იყო და ამას სულ გლეხებისგან მოტანილით უნდა გასძლოლოდა. მისი პურადლობა უცხოელებს საქებურად მქონდათ. ოღონდ-კი გამორჩენილიყო სადმე იმ მხარეს რომელიმე მიღებული კაცი და იმის ქენინას და ქალს გაუცნობელი არ დარჩებოდათ. სახლში მსახურთა რიცხვი დიდი იყო. ჩემ ობობლზე ერთი მსახური დამკლევოდათ და მამაჩემსაც სწორედ იმითომ მივყავდი, რომ ბატონი კმაყოფილი ყოვლებოდა და გზირს აგერეზავდა აღარ დაებრყვიებოდა.

მეცემი.

სამხარეულში „ტყის ბიჭები“ ხარხარებდნენ იმაზე, რომ სწორედ იმ დილით მხარეულს პურის მცხობელ დედა-კაცისათვის გეკლდა.

როდის, როდის ვაიღო კარები და ნება მიეცათ მოსამსახურებებს ოთახებში შესვლისა. ზოგმა შემა შეიტანა, ზოგმა სამოვარი, ზოგმა იატაკის ჩრები და სხვა.

—აბა, შელო,—მომიბრუნდა მამა-ჩემი:—ცხელ ბატონი გნახავს, მოგეკონებს და აგიყვანს. ეინწოლო ასამაძორო. ქალბატონი არ გააჯავრო. რაკ საქმე მოგცენ, მარად და ყოჩაღად ახსრულე.

მსახური გამოვიდა.

—„ჰე შემოიყვანეო, ბატონმა.“—უთხრა მამაჩემს ჩემზე.

შემეძვი.

ჯერ მივევლად თვალები ამიჭრელდა. ვაგჩერდი. მერე გადავადე წინ ფეხი, რაკი მამაჩემი პირდაპირ ბატონის საწოლ ოთახისაკენ წავიდა და უტყვე ვავიშლართე სანთლით ვაწმენდილი იატაკებე.

პრახვენის ხმაზე გამოჰყვეს თავები აქეთ-იქით ოთახებიდან.

—ათურამისა თამაშობს, ათურამის!—განისმა საერთო ხარხარი.

—რა ღმერთი გიწყრება, ბიჭო!—შემომიგნია მამაჩემმა. წამოვდექი. შემრცხვა, ძალიან შემრცხვა.

—აბა, დამანახვე!—მომესმა ბატონის ხმა.

შევედითი. ბატონი ჯერ ისე იწვა. იმის ოთახში ბუხარი გუგუნებდა. პირველად ენახე ადამიანის ნებობრობა. მამაჩემი ბუხართან ვაჩრდა. მეც იმის გვერდით ავიტულზე.

—ჰა, ჰა, ჰა, ჰა!—გდისხარხარა ბოხის ხმით ჩემს დანახავზე ბატონმა.—ძან ბიჭი გულოლია... უთხრა მამაჩემს!—რატიმ აქანდის არ ამოიყვანე? ჰა, ჰა, ჰა! ბარაქალი, ბარაქალი!—მომიბრუნდა ახლა მე.—აბა, ერთი ბუხარი მიუეთე, ენახათო, როგორი ცუცხლის ანთება იცი... ჰა, ჰა, ჰა, ჰა, ჰა! ავსრულე.

—ჰა, ყოჩაღ, ყოჩაღ! ზღაპრებიც გეკლდინება... მიდი, ფეხებზე დამფხანე და ზღაპრებიც მიამბე. ფარხილვი ხომ კარგი ვაქვს? თუ ფეხებს კარგად დამფხან, სახალწლოდ ახალ ჩუსტებს გეყილი... აბა მოდი!..

ისე გალაღებულყო ბატონი, რომ დღეცა და ღამეც, როდესცა იქ დასამინებლად ან სანებიგროდ დაწებოდა, უფოლო უნდა ფეხებზე ხელი ესვათ. სანამ ვაგჩრებოდა და ტოლი ან დაღინებოდა. ბოლოს თანდათან ეს ჩვეულება წინა გადააქცეოდა. ხანდახან ისე აქავეღებოდა ხოლმე ფეხები, რომ თუ მხსურის კარგი ფარხილვი არ ექნებოდა, ცხების სა-მორეოდ უნდა მოეტანათ და იბითი დაფხვანათ.

მე თუმცა ვგაგნილი მქონდა, რომ ბატონი ფეხების ფხანას მიჩვეული იყო და მეც შეგნავდა უფრო მიყვანდა, მაგამ ისე სირცხვილად მიმანდა ეს, რომ პირველ ბრახნებაზე ვერ ვაგებულ მისვლა. სწორედ იმ დროს ტანში რაღაც მწარედ მტებნდა და ხელი ვერ გამეძრია.

—მიდი, შელო, დაფხანე!—გამიმეორა მამაჩემმა ბატონის სიტყვები.

ერთ კრებას დავეწმარა.
ორატორმა ლაპარაკი დაიწყო. ყველანი ყურს ვუვადებდით.

ჩემს ლეთებას ცვლილება შევანჩინე.
ერთი მეტონ-მეტად მაღალ-მაღალი და აღმასის ქინძის-თავიანი ფრანგი თავს დასტრიალებდა. ქალსაც ესამოვნებოდა. იმის ვერცხლის-თავიან ტროსტს ხელში ათამაშებდა.
თვალბინი დახუტუე. გაიხანთო და ქალი გვერდზე აღარ შედგა. მუხის-მომოხივებე: კუთხები მუსხიდობდნენ. მესამაოვნა, მაგრამ მწუხის კიდევ.

პირველმა ორატორმა გათავა და მეორემ დაიწყო.
მე, ჩემი ლეთება და იმისი ფრანგი ცალკე ოთახში მოვიტყობი.

უეცრად წასვლა მოვიზიზხე, ქუდი ავიღე.
— რას მიეშურებო? — მკითხეს ორივემ ცალკეობი.
— სამქვე მაქვს უეჭველი, დაიფიქიანდბა... — მოვიხადე ბოლიში და გამოვეშვიდობე. საქაჩრად აივანზე გავვიცი; კი-მეზღვე ფეხები გაჩვენე დაღატაკებულ და ხუმრობის მსგავსად იქვე კარგებთან ჩრდილში მივიტრუხე.
ახალი მოტრევილენი გამოამყვენ და აივანიდან ვაღმო-მხვდით.

ამით ეისარებულე, შეუნჩინაველ შევიარებ ისევ იმ თავი-სუფალ ოთახში და მივიხედ-მოვიხივებდე. კარგებთან „კუშუტკა“ იდგა აღარც ვაკივი, აღარც ვაკვალე. საქაჩრად გვეშლორ-თე და ჩემს თავს ქვეშ ტუპანში მოვიდინე. კარგად მოვთავს-დი. გავიანებ.

ქალი და ვატი ისევ შემოვიდნენ. ჩემს წასვლას დარწმუნებულყენენ.

— ჰა, ჰა, ჰა! — გაღიზიანება ქალმა ჩემზედ. — გიფიფით არ გავარდა!..

— ტუტუტუცია! — მიუგო ვაჟმა.

მე ხელი გავიხედე.

ჩამოიარდა სისულე. ვაჟის თვალბინა გამოუცდელ, თავის-თავად ეშმაქ ქალის ჩასათრეველ ყალბი ნაბერწყლები ვაჟყარეს.

— მე მინდოდა თქვენთვის სიყვარული გამოეცხადებინა, მაგრამ ვერა ვეზღვიდი... — უთხრა მომხიბლავის კლიოთი.

— მეც მინდოდა, მაგრამ ვერც მე ვეზღვიდი... — მიუგო ქალმაც მორცხვად.

— აჟი თქვენ სიტყვა მეც ყმაწილს მიეცით? — შენიშნა ვაჟმა ჩემზედ.

— სად თქვენა და სად ის... თვალბინი მიმიუნს მიუფავს... — მაშ სიტყვას რათ აძლევდით?

— ვასულულებდი.

— მე რომ გთხოვოთ, გამოყვებით?

— სიამოვნებით, თუ დამიხსნით იმ ყმაწილი კაცისაგან, შეიძლება თავი გამოიღოს...

— ყოველთვის თქვენი მფარველი ვიქნები... — ბედნიერი ვარ...

— მაშ მომეცით თქვენი ხელი... — ქალმა გაუწოდა. ოთახში გაისმა კოცნის ხმა.

მეტე მოაშენა აღარ შემიძლო. დამამტკიცებლად იმ მო-წმობისა, რომ ის ფრანგი იმ ქალის მფარველობას არ გაუ-წვედა, „კუშუტკის“ ქვეშ მივიწ-მოვიფიცი და ამოგანგლული უცებ უშველემელ თავივით გამოიფიქვი.

ქალმა საშინლად დაიწვილა. ვეღარ შემოხივებდა. შეწკრ-თლი ვატი ამ მოულოდნელ ამბავზედ საქაჩრად გავარდა კარში და კიბებზე თავიბრის მტრევით დაეშვა. „ტროსტი“ იქ დარჩა.

ქალის წვილზედ გამოაკვივდნენ ყველანი.

მე გულ-შემოყრილ ქალს ვასულენებდი.

— რა ამბავია? რა მოხდა? — შეიქნა კითხვა, მითქმა-მო-თქმა.

როდესაც ქალი მოსულიერდა, თითი მე დამალო: „ამ ვაჟმა ძალით ჩემი შეურაცხყოფა მოიხილბა და გული იმიტრამ წამივიდოდა“.

ღმერთო უშველის! „ტროსტა“ მიწველა თორემ, ში-ნაური სიმართალიც ვეღარ დამისხნდა.

ღრომ მოიტანა. დადგა დღე განთავისა. ცდამ ნაყოფი გამოიღო. ქალბატონი ანოქოლა. შევდა რკინის გზა, ტრამ-ვაი. შეიკრა ყველაფერი. აქა-იქა სხვა რამებიც იფეთქა. გულბინა ხმა იმავლეს, გამორცეს ბატონების სახლებიდან მსახურები, ზეითი თავხარი დაეკათ, დაფთვები დაეხანათ, ქვე-ყნა შიშის ზარმა აიტანა.

ცოტა ხნით სოფელში წავიდა. ჩემებს გავხარბათო. მოვი-წადინე ბატონის ნახე. მამაჩემი ვამიძლია.

დაინახე ის არე-მარე, თვალ-წინ გადამეშალა წარასული და რასაც ოდესმე ოცნებაშიც ძნელად გავიტარებდი, დღეს სხვად ვეზღვიდი. გამარჯვებული ვიყავ. მიხაროდა.

მე ხორციელი არა სჩანდა. ძაღლებიც თითქმის ვანგებ-საცლა დამალოცივენენ. ადამიანს უნებურად შიში ებადებო-და. ვინც ვერ შეერთებოდა ახალს, ვერ გაზოგებოდა ძველს.

ბატონის სახლში სტუმრები შეწყვეტილიყვნენ. ბატონის ქალი ვახოხილიყო. ნინა გავატარებულეთი თავის მამას წაუ-ყვანა შიში. მარტო-დამოქალაქი მე და მამა-ჩემი იყავით სივრ-ცეში.

ბატონი აივანზე გამოვიდა: წულში მოხიბლილი, ის სიმა-მაყე მოსტრებოდა, მარტო აჩრდილი-ლა იყო წინანდელ მედი-ღურობისა. შეშინებული თვალბინ აქით-იქით აცდებდა.

ქნინა ოთახში ფუფუსულად, ბუღულუნებდა, იღანაღლე-ბოლა, ცუდ ღრის შესწრობოდა.

ბატონმა დამინახა. წითელი ხალხი მეცა, შეკრათა. ოთახში შევიარნა დააპირა, მაგრამ, მაღე სხეზე სიმშვიდე მეშამნა და შემოძლინა.

— ოჰ, მობანდილო, მობანდილო! ბედნიერია ჩვენი სახ-ლი... — დაფანტით მივიწყება და საქაჩრად სკამები მოგვი-თავაზა მეც და მამა-ჩემსაცა.

— ქალო, ქალო, გამოდი, ჩქარა, მოვეგებ!... — შესხბა ცოლს ოთახში და ისევ ჩვენ მოგვიბრუნდა... — დამბანდილო, დამბანდილო...

ჩვენ დასხვდით.

ქნინა გამოვიდა, ჯერ ვერ მიცნა, მაგრამ მაღე იმანაც ხელი გამომიწოდა. ადამიანს დანატრულეზულიყო.

— კარგია, მობანდილო და არ დავიწყებდი? — ამ სიტყვებში სჩანდა ქალბატონის წყრამბაცა, მოტრეცა, ათკილობაც და შიშაც.

— სასულიადოც არა, ყოველთვის გავგონებდი... — მიუფე-გე.

— ახლა, ეს გულბინა, რომ ასე „ავგიზუნტდნენ“, რომ-ღმდის იქნებინ ვერც? — გაგარწემა იმან.

— ულბად იმ დრომდის, სანამ მიიღებენ, რაც ეკუთვნ-ნით... — მიუფეგე დამილით.

— იმით რა ეკუთვნით? ყველაფერი ჩვენი... — თავიდან... იმ თავიდან...

— ქალო! — მუჯღლუგუნი წაჰკრა ბატონმა. — ნუ ახირდე-ბი ხოლმე.

უკანასკნელ ამბებში ბატონი ძალიან შეშინებულიყო, ჰხედავდა, რომ აღმართი დათავქვეებულიყო და ვაჟს უსწო-რდებოდა.

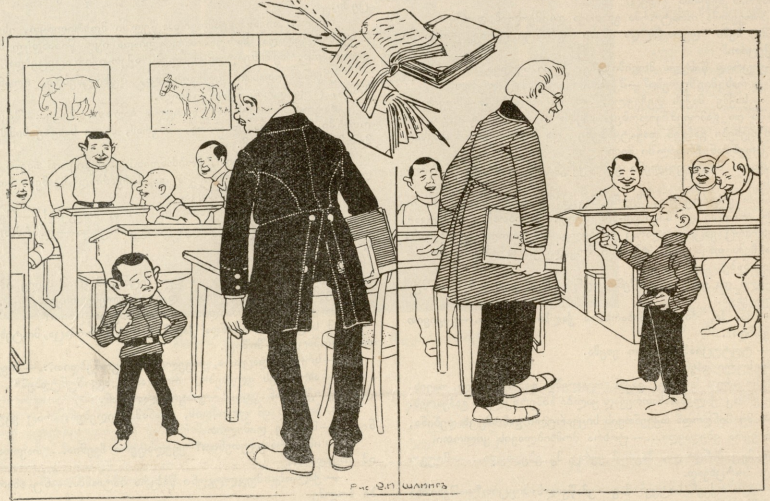
კიდევ ჩავიჭირე. — სურათა კარანასა.

— როგორ თუ ნუ ახირდებო? — გულბინა ყმები აირან, ჩვენ თავადებში ბატონები... — სცადა კიდევ კენიანა.

ბატონი უფრო შეკრთა. სიწმეე ჩამოვირდა. მამა-ჩემი სამივეს შემოგვყურებდა, უკვირდა. ბატონი წამოდგა და ოთახში შევიდა.
— აჲ მო, ქალო, რა გითხრა! — დაუძახა ცოლსაც.
ქნინა შეხეცა. ცოტა ხანი ჩურჩულის შემდეგ ისევ გა-
მოვიდა.
— უკაცრავად, მარტო დატოვეთ... — ბოლოში მოიხდა.
— არა უშავს-რა. იყო დრო როდესაც თქვენი ფეხების
ფხანვით გაბებრებულს, უთქვენოდ ყოფნა მენატრებოდა. —
გაფიქსურე.
— არა, არა, ესლა აღარა, ესლა აღარა... — აირია ბატონი
და შეშინდა რომ როზგით ცემაჲ არ მამგონებოდა.

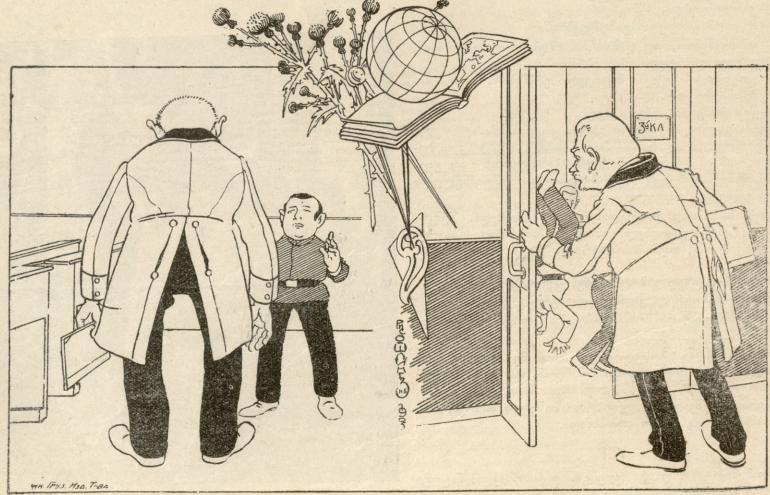
კარგა ხანი დავრჩით. ღაბაჩაიკი კიდევ გავაბოთ.
უცებ შემოგვესმა ქალბატონის ყვირილი.
ვაღვიხედეთ აივნიდან და დაინახეთ შემდეგი სურათი:
ქალბატონი ბოსლის კარებში გორავდა. ძროხას შეემჩნია,
რომ უღროვით სწევლიდა, წველა არ იცოდა და ძუძუებს
ტყუილად უწვავლებდა. მოთიმინებინა გამოსულიყო და წიხლით
მიერტყა, სარმევე დაემტვრია და რძე დაეღვარა. ქალბატონი
წყლით მოსაბრუნებელი ვაგვიხდა.
აი რა ამბებია დღეს სოფლებში!

გ. ხენიაშვილი.

— თუ ახლავე ერთს ოთხზე არ გადააკეთებთ, ხვალე მთ-
ვიწვევ საკანგებო კრებას და სამსახურაღს დაეთხოვთ.

— შე როგორღაც ვა მოწონის თქვენი სახე. გიზრევთ წი-
ხაღვე შინახით თქვენი თვის ავლით.

შეგირი მასწავლებელს. შენიშნას კადლეუთ, დღეს
კაკეუთილზე ჩემს მასეს ნაკლების ურადლებით ისმენით.

მასწავლებელი შეგირდებს. — ნება
მიბოძეთ, შემივიდე კაკეუთილზე.
რეაქტორ-გამომცემელი ალ. შ. ჯაბაბაძე